

нѣщо безъ друго прѣдставя какво-да-е количество на труда. Напр., ако едни кола може да са направѣтъ въ 25 дена, то и цѣната имъ ще бѣде равна на 25 дена, т. е. да имашъ кола е все сѣщото каквото и да имашъ 25 дена. За тѣзи 25 дена може да са размѣни не само друго нѣщо, което струва тѣй сѣщо 25 дена, но може и да са получи 25 дневния трудъ на едного чловѣка. За това за богатия чловѣкъ владѣе голѣмо количество трудъ, т. е. че въ рѣцѣтъ му са е сѣбралъ труда на много чловѣци.

Размѣната, както знаемъ, става чрезъ паритѣ ; съ пари сѣкий може да си набави потребнитѣ за него нѣща — стоки. А понеже на стокитѣ може да се гледа като на сѣбранъ трудъ, то значи богатия чловѣкъ може да си набави частъ отъ чуждия сѣбранъ трудъ. И наистина : ако нѣщата, необходими за чловѣка, не са изработвѣтъ, т. е. ако за тѣхъ никой не са е трудилъ, то нито единъ предметъ не щеше да има цѣнностъ и паритѣ не щехъ да иматъ цѣнностъ. Стоката за това има цѣнностъ, защото неѣж не ѣх намирами готова на земята, а трѣба да ѣх направимъ. Хората съ това са и занимавѣтъ, щото отъ материала, който са намира на земята : каманитѣ, желѣзото, растенията, — правѣтъ отъ него потребнитѣ за тѣхъ си нѣща ; само чрезъ такъвъ трудъ е възможенъ живота, приличенъ на чловѣчески, а не скотски. Понеже единъ чловѣкъ не може и не знаѣ да си добива и хлѣбъ, и обуца, и кожухъ и сичко друго, то работата са нарѣдила така, щото единъ са занимава съ земледѣлие, други съ долгерство и пр. Всекий собственикъ на нѣкое нѣщо има цѣнностъ равна на количеството на труда, употребенъ за направата на това нѣщо. Като продаде работата си, работника зема вмѣсто неѣж пари. Тѣзи пари показватъ че той има право да земе разни продукти, т. е. да земе частъ отъ чуждия трудъ въ такава мѣрка, въ каквата са е той трудилъ. Отъ горнето са вижда че